

3. Чорна О. Є. Управління ризиком репутації комерційного банку [Електронний ресурс] / О. Є. Чорна, Б. Г. Філатов // Серія економіка. Спецвипуск 33. Частина 2 – С. 303-304. [Електронний ресурс] – Режим доступу :<https://dspace.uzhnu.edu.ua/>

Марія НІКОРА

студентка факультету банківського бізнесу

Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник :

к.е.н., доцент кафедри банківської справи Чайковський Я.І.

ВИКОНАННЯ ФУНКЦІЙ БАНКІВСЬКОЮ СИСТЕМОЮ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У сучасних умовах для стабілізації фінансово-економічної ситуації в країні необхідна ефективно функціонуюча, надійна та розвинена банківська система. Стабільне функціонування банківської системи є необхідною умовою для стійкого економічного розвитку в довгостроковій перспективі. З метою забезпечення ефективного функціонування банківської системи України необхідно дослідити особливості сучасного стану та визначити перспективи її розвитку з урахуванням зарубіжного. Специфіка діяльності банків в Україні проявляється безумовно в результативності її функціонування. На нашу думку, саме функціонування вітчизняних банків з урахуванням зарубіжного досвіду дозволить досягти більшої ефективності їхньої діяльності. Усе це зумовлює актуальність розроблення заходів, спрямованих на виконання функцій банківською системою з огляду на сучасний стан та євроінтеграційні напрямки розвитку економіки України [1, с. 135].

Банківська система – основна ланка кредитно-фінансової системи, невід'ємна частина структури ринкової економіки.

Банк – це організаційна структура в бізнесі, сферою діяльності якої є операції із позиковим капіталом, це фінансовий посередник, який виконує комплекс базових операцій грошового ринку: мобілізацію коштів, надання їх у кредит, здійснення розрахунково-касового обслуговування.

Банк самостійно визначає напрями своєї діяльності і спеціалізацію за видами операцій. Банківська система є складовою частиною кредитної системи держави.

Для нормального функціонування банківської системи повинні бути дотримані такі вимоги:

1. У країні має бути достатня кількість діючих банків і кредитних установ. Систему слід розглядати як таку, що систематично розвивається і постійно кількісно та якісно змінюється.

2. У системі не має бути зайвих елементів. У цьому секторі економіки мають бути відсутні банківські установи, які не розпочали виконання банківських операцій у встановлені строки, які діють без належним чином оформлених ліцензій на здійснення банківських операцій, або утворені не у відповідності до чинного законодавства та акта засновника про створення.

3. У країні функціонує центральний банк, який виступає основним координатором кредитних інститутів та ефективно виконує функції управління грошово-кредитними і фінансовими процесами в економіці. Важливе значення має індекс незалежності центрального банку від уряду, який складається із таких елементів: система призначень функціонерів центрального банку, взаємовідносини з

урядом, конституційне закріплення за центральним банком функції цінової стабільності, монетарне фінансування бюджетного дефіциту, монетарні інструменти.

4. Поряд із центральним банком діють найрізноманітніші комерційні банки, які охоплюють усі сфери національної економіки і зовнішньоекономічні зв'язки, здійснюють широкий діапазон банківських операцій та фінансових послуг для юридичних і фізичних осіб.

5. У країні діють банки і кредитні установи, які не лише обмежуються акумуляцією і розподілом коштів підприємств, організацій, а й сприяють накопиченню капіталу, активно втручаються в усі сфери економіки.

6. Банківська система є складовою більш широкої системи – економічної системи держави.

Банківська система є законодавчо окресленою, чітко структурованою сукупністю фінансових інститутів, які займаються банківською діяльністю.

Банківська система покликана виконувати такі функції:

а) функція створення грошей і регулювання грошової маси. Полягає в оперативності заміни грошей в обігу, збільшуючи або зменшуючи її відповідно до попиту на гроші. У виконанні цієї функції беруть участь всі ланки банківської системи (НБУ і комерційні банки), вона стосується всіх напрямів банківської діяльності.

б) трансформаційна функція, яка полягає в тому, що банки, мобілізуючи вільні кошти одних суб'єктів господарювання і передаючи їх іншим, мають можливість змінювати (трансформувати) величину і строки грошових капіталів та фінансові ризики.

Крім зазначених функцій банківська система також виконує стабілізаційну функцію, тобто функцію забезпечення сталості банківської діяльності та грошового ринку. Для банківської діяльності характерний високий ступінь ризику і банки працюють в умовах постійної чи підвищеної загрози втрати грошей та банкрутства. Ось чому боротьба з ризиками є важливим завданням не лише окремих банків, а й усієї банківської системи. Банки, виступаючи посередниками грошового ринку, беруть на себе відповідальність перед інвесторами за банківський ризик своїх позичальників. Виконання банківською системою стабілізаційної функції забезпечується: шляхом прийняття законів та інших нормативних актів, що регламентують діяльність всіх ланок банківської системи, та створенням належного механізму контролю й нагляду за дотриманням як чинного законодавства, так і діяльності банків.

Банківська система України як система ринкового типу знаходиться в процесі становлення і має перспективи розвитку.

Банківська система України започаткована після прийняття Верховною Радою у березні 1991 року Закону України «Про банки і банківську діяльність».

На сучасному етапі в Україні, як і у більшості країн світу, банківська системаскладається з двох рівнів.

Перший рівень банківської системи України представлений Національним банком України, який відповідає за підтримання стабільності національної грошової одиниці та функціонування банківської системи. Національний банк України, як і центральні банки країн з ринковою економікою, виступає емісійним центром держави, банком банків, банком уряду, органом банківського регулювання і нагляду, органом монетарного та валютного регулювання економіки; за допомогою

визначених законодавством функцій та операцій він впливає на всі сфери економічного життя країни.

Другий рівень – комерційні банки, які створюються на акціонерних або пайових засадах юридичними і фізичними особами. Свої функції комерційні банки реалізують через виконання таких операцій, як залучення коштів підприємств, установ, організацій, населення на депозитні, вкладні рахунки та не депозитні залучення коштів, кредитування суб'єктів господарської діяльності та громадян, вкладанням у цінні папери, формування касових залишків та резервів, формування інших активів: касове та розрахункове обслуговування народного господарства, виконання валютних та інших банківських операцій.

Банки у своїй діяльності керуються Конституцією України. Законами України «Про Національний банк України», «Про банки і банківську діяльність» законодавством України про акціонерні товариства та інші види господарських товариств, іншими законодавчими актами України, нормативними актами Національного банку України і своїми статутами. Банківська система організовує і обслуговує рух головного атрибуту ринку – капіталу, забезпечує його залучення, акумуляцію і перетікання у ті сфери суспільного виробництва, де виникає дефіцит капіталу.

Причини, які викликали негативні наслідки діяльності банківської системи України в сучасних умовах, можна поділити на зовнішні і внутрішні [1, с. 141].

До зовнішніх причин можемо віднести:

- загострення кризи реальної економіки й передусім у сфері виробництва;
- недосконалість політики Національного банку України щодо банківських установ, зокрема недоліки ефективного банківського нагляду;
- недостатня капіталізація банківських установ;
- низький рівень кредитоспроможності позичальників банків; – втрата довіри до банківських установ.

Внутрішні причини – це перш за все:

- відсутність виробленої стратегії і тактики роботи банків в умовах фінансово-економічної кризи;
- низька якість кредитного портфеля банківських установ.

Недостатня оперативність та ефективність контролю з боку банківського нагляду Національного банку України за діяльністю банківських установ не дозволили вчасно виявити і допомогти банкам-банкрутам.

У цілому можна вести мову про досі ще недостатню диверсифікацію активів комерційних банків, низький рівень інтеграційних процесів у банківській сфері, слабкий вплив банків на інвестиційні процеси, на розвиток виробничої сфери та формування вкрай необхідної ринкової інфраструктури.

Щоб Україна успішно увійшла в завершальний етап перехідного періоду з добре підготовленою банківською системою, здатною розв'язувати нові, надзвичайно складні завдання реструктуризації економіки, необхідно вже сьогодні забезпечити вирішення мінімум трьох завдань [2, с. 45]:

- прискорити зростання економічного потенціалу банків, нагромадження їхнього власного капіталу, звільнити їхні баланси від безнадійних боргів державних підприємств;
- захистити банки від втручання з боку державних структур, яке не відповідає вимогам чинного банківського законодавства, створити надійну систему страхування

банківських депозитів, сприяти формуванню високої довіри до банків із боку юридичних та фізичних осіб;

- створити дієву законодавчо-правову базу діяльності банків, яка забезпечила б умови для надійного захисту від усіх видів ризиків та вдосконалення високої стабільності їхньої роботи.

Література:

1. Чайковський Я. І., Чайковська І. Я. Аналіз розвитку банківських систем України та Польщі: 2009-2017 роки [Електронний ресурс] // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2017. – Том 27. – № 3. – С. 134-143. – Режим доступу : file:///D:/Users/bs/Downloads/1401-6472-1-PB%20.pdf.

2. Гуцал І. С., Чайковський Я. І. Банківська система України сьогодні: основні проблеми і перспективи розвитку // Фінанси України. – 1997. – № 8. – С. 42–47.

Ігор НОВАК

студент факультету фінансів

Тернопільського національного економічного університету

Науковий керівник:

к.е.н., доц. кафедри банківської справи Галицька Ю.М.

МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА ЗАХИСТУ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ ВІД ВПЛИВУ РИЗИКІВ

Банківський сектор є одним з найбільш ризикових у всьому спектрі економічної діяльності. Необхідність банківського страхування обумовлена специфікою банківської діяльності та відповідними ризиками, сутність яких полягає в невизначеності ситуації на вітчизняному та світовому ринках. Діяльність фінансових інститутів через їх професійну специфіку характеризується великою концентрацією коштів. Глибоке впровадження інформаційних технологій в банках також веде до виникнення нових ризиків.

Банківський ризик - це ймовірність відхилення від запланованих (очікуваних) показників діяльності банку через здійснення активно-пасивних операцій, під впливом факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, наслідки якої можуть бути негативними.

Так, з погляду сфер виникнення та можливостей управління банківські ризики поділяють на зовнішні та внутрішні.

До зовнішніх належать ризики, виникнення яких зумовлене змінами у зовнішньому щодо банку середовищі й безпосередньо не пов'язані з його діяльністю. Серед зовнішніх ризиків особливе місце посідають політичні, правові, соціальні та економічні ризики, виникнення яких зумовлене загостренням економічної кризи в країні, політичною нестабільністю, заборонаю або обмеженнями на перерахування коштів за кордон, консолідацією боргів, уведенням ембарго, скасуванням імпорتنих ліцензій, війнами, змінами у законодавстві тощо. Зовнішні ризики не піддаються кількісній оцінці, але банки зобов'язані враховувати їх під час формування стратегії та політики банківської діяльності, а також під час складання бюджету.

До внутрішніх належать ризики, що виникають безпосередньо в процесі діяльності банку й зумовлені кількістю його клієнтів, партнерів, зв'язків, спектром банківських операцій і послуг. Внутрішні ризики порівняно із зовнішніми краще піддаються ідентифікації та оцінці [1].